

12

Mart 2010

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

TÜKETİCİ HAKLARI VE AVRUPA BİRLİĞİ'NİN
TÜKETİCİ POLİTİKASI

Mahir Ilgaz
Damla Cihangir
M. Özgür Bozçağa

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

www.ikv.org.tr

TÜKETİCİ HAKLARI VE AVRUPA BİRLİĞİ'NİN TÜKETİCİ POLİTİKASI

15 Mart Dünya Tüketiciler Günü kapsamında bir hafta boyunca yapılan etkinlikler doğrultusunda, AB aday ülkelerinden biri olan Türkiye'nin vatandaşlarının da birer tüketici olarak AB'nin Tüketici Politikaları hakkında bilgi sahibi olmasının adaylık sürecindeki gerekliliklerden biri olduğunu düşünüyoruz. Bu doğrultuda kısaca AB'nin Tüketici Politikası ve öncelikleri ile müzakere sürecinde açılan başlıklardan biri olan "Tüketicinin ve Sağlığın Korunması" başlığında Türkiye'nin AB'ye uyumunun hangi düzeyde olduğunu; bunun yanında Aralık 2009'da açılan Çevre başlığının ve yakın zamanda açılması öngörülen Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası başlığının tüketici politikası ile ilişkisini açıklamakta fayda görüyoruz.

AB'nin Tüketici Politikası

"Haklarını bil, haklarını kullan" sloganıyla 10 yılı geride bırakmış olan AB'nin Tüketici Politikası, bugün 500 milyona yakın AB vatandaşına yönelik etkin tüketici politikaları oluşturmayı ve tüketici sağlığı ile güvenliğini korumayı hedefliyor. AB Tek Pazarı'nın etkili bir şekilde işleyebilmesi için en önemli politikalardan biri olan AB Tüketici Politikası, tüm üye ülke vatandaşlarına, ulaşımdan tatile, mali hizmetlerden, e-ticarete kadar bütün sektörlerde eşit hakları ve güvenlik ve sağlık imkânlarını güvence altına alıyor. Bu doğrultuda AB, son 10 senedir tüketici politikasını, Avrupa gıda güvenliği sisteminin yanında, sağlıksız yaşam tarzı ve büyük hastalıklarla mücadele sistemini de oluşturarak tüketicinin ve sağlığın korunması konusunda büyük ilerleme kaydetti.

AB'nin Tüketici Politikası'nın esaslarından olan tüketicinin sağlık ve güvenliğinin korunması, bazı temel ilkeler içeriyor.

AB aday ülkelerinden biri olan Türkiye'nin vatandaşlarının da birer tüketici olarak AB'nin Tüketici Politikaları hakkında bilgi sahibi olmasının adaylık sürecindeki gerekliliklerden biri olduğunu düşünüyoruz. Bu doğrultuda AB'nin Tüketici Politikası ve öncelikleri ile müzakere sürecinde açılan başlıklardan biri olan "Tüketicinin ve Sağlığın Korunması" başlığında Türkiye'nin AB'ye uyumunun hangi düzeyde olduğunu; bunun yanında Aralık 2009'da açılan Çevre başlığının ve yakın zamanda açılması öngörülen Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası başlığının tüketici politikası ile ilişkisini açıklamakta fayda görüyoruz.

Örneğin, Birlik içerisinde tüketiciye sunulan mal ve hizmetlerin risk taşımaması, gıda üretiminde kullanılan maddelerin açıkça belirtilmesi, ürünlerin güvenliğinin denetlenmesi gibi zorunluluklar, tüketici sağlığının korunmasının ön koşulu. Oyuncaktan kozmetik ürünlere, ilaçlardan zehirli maddelere kadar pek çok ürün grubuna getirilen standart ve kurallar ise tüketici güvenliğinin sağlanması yolunda atılan diğer önemli adımlar.

AB Tüketici Politikası'nın esaslarından bir diğeri de tüketicinin ekonomik çıkarlarının korunması. Bu çerçevede tüketici; üretim hatalarından, yanıltıcı reklamlardan ve dürüst olmayan ticari uygulamalardan korunuyor¹. Bu doğrultuda, AB'de 2005 yılında "Haksız Ticari Uygulamalar"a ilişkin bir yönerge çıkarıldı ve 19 Aralık 2009 tarihinden itibaren bu yönerge, her ne kadar daha tam olarak uyumlaştıramayan ve ek süre isteyen üye devletler olsa da, tüm üye ülkelerde uygulanmaya başlandı.

AB'nin izlediği Tüketici Politikası'nın temel esaslarını her ne kadar tüketicinin sağlığının korunması, güvenliğinin sağlanması ve ekonomik çıkarlarının korunması oluşturmakta ise de, temel esaslara ek olarak tüketicinin tazmin edilme hakkı, bilgilendirme ve eğitim hakkı ile temsil edilme hakkına da büyük önem veriliyor. Birlik sınırları içerisindeki tüm tüketiciler satın aldıkları malların ayıplı ve hizmetlerin yetersiz olması durumunda değiştirme, yasal yollara başvurma ve zararının tazmin edilmesini talep etme hakkına sahip bulunuyor. Ayrıca tüketicilerin piyasadaki mal ve hizmetler hakkında yeterince bilgi sahibi olmaları da tüketicilerin temel hakları arasında. Tüm bunların yanı sıra AB'de tüketiciler kendilerini ilgilendiren konularda görüşlerini bildirebiliyor. Tüketicilerin Birlik politikasını yönlendirmeleri tüketici örgütleri sayesinde mümkün oluyor.

Tüm bu esaslara, AB'nin 1975 yılında kabul edilen ilk Tüketici Politikası'na Yönelik Mali Çerçevesi'nden bu yana yer veriliyor. Nitekim şu anda yürürlükte olan ve 2007–2013 dönemini kapsayan 156,8 milyon Avro'luk son Mali Çerçeve'de de söz konusu esaslar belirtilmiş ve bu çerçevedeki hedefler bir takvime bağlanmış.

Türk Tüketici mevzuatının AB mevzuatına uyum durumu

Türkiye'de tüketicinin korunması ile ilgili mevzuatın temeli 1982 Anayasası'na dayanıyor. Tüketicinin korunması konusunun tek bir çatı altına alınması 8 Eylül 1995 tarihinde yürürlüğe giren Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun ile mümkün oldu. 1995 tarihli Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunu'nun AB müktesebatı ile uyumu incelendiğinde bazı eksiklikler söz konusu. Bu eksiklerin giderilmesi amacıyla Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair 4822 sayılı Kanun, 14 Mart 2003 tarih ve 25048 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'da yapılan değişiklikler ile bu alandaki AB mevzuatına önemli ölçüde yaklaşıldığı söylenebilir. 4822 sayılı Kanun asgari garanti süresini iki yıla yükseltmek, kapıdan satışları Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın iznine tabi hale getirmek, elektronik ticareti mesafeli satışlar başlığı altında ele almak gibi pek çok önemli yeniliği içeriyor.

---

¹ Pullukçu S., **Avrupa Birliği'nde Tüketiciyi Koruma Politikaları ve Türkiye Uygulamaları**, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Avrupa Topluluğu'nun Sosyal-Kültürel Yapısı Bilim Dalı, İstanbul 1998

Türkiye'de tüketicinin korunması alanında atılan bir diğer önemli adım da 2002 yılında "Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanmasına ve Uygulanmasına Dair Kanun"un kabul edilmesi oldu. Kanun ile malların tüketici sağlık ve güvenliğine uygun olduğuna dair belgelendirme yapılabilmesi için Türk Akreditasyon Kurumu kuruldu.

Türkiye'nin tüketicinin ve sağlığın korunması alanında halihazırda atması gereken adımlar 2003 yılında revize edilen Katılım Ortaklığı Belgesi'nde (KOB) Birlik tarafından belirtildi. KOB'a göre kısa vadede, piyasanın denetlenebilmesi için gerekli altyapı oluşturulmalı ve tehlikeli ürünlere dikkat çeken bir sistem geliştirilmelidir. Orta vadede Türkiye'den beklenen ise, yeni düzenlemeler hakkında tüketicilerin, üreticilerin ve tüketici organizasyonlarının bilgilendirilmesidir.

Türkiye-AB katılım müzakerelerinde 28'inci başlık olan "Tüketicinin ve Sağlığın Korunması", 9 Aralık 2007 tarihinde müzakereye açıldı. Bugün, tüketicinin ve sağlığın korunması başlığında Türk Mevzuatı'nın AB ile uyumunda tatmin edici bir seviyeye ulaşıldığı görülüyor. Ancak, Avrupa Komisyonu'nun Türkiye'ye ilişkin 2009 yılı İlerleme Raporu'nda da belirtildiği üzere tüketicinin etkin bir şekilde korunabilmesi için daha fazla çaba gösterilmesine ihtiyaç bulunuyor. Ayrıca, halk sağlığı konusundaki mevzuat uyumunda ve uygulamaya ilişkin kurumsal kapasitenin oluşturulmasında önemli ölçüde eksiklikler gözlemlenmekte. Aynı şekilde, tüketici derneklerinin, birliklerinin ve temsilcilerinin daha aktif bir şekilde uyum sürecinde yer alması, bilgilendirilmesi, onların da tüketiciler ile birebir iletişim içinde olması ve tüketicilerle karar verici merciler arasında etkili birer aktör olmaları gerekiyor. Bu bilincin hem kamu alanında hem de sosyal alanda kabul görmesi, Türkiye'deki politikaların da AB'deki gibi işleyebilmesi için bir gereklilik haline geldi.

Türkiye'nin AB Tüketici Politikası'na uyumu yasal düzenlemeler temelinde değerlendirildiğinde önemli bir mesafe katıldığı söylenebilir. Ancak temel sorunlar, gerçekleştirilen yasal düzenlemelerin uygulanmasında ortaya çıkıyor. Bu çerçevede, acilen idari kapasitenin güçlendirilmesi ve tüketicilerin bilgilendirilmesi hususlarına ağırlık verilmesi gerekiyor.

Tüketici Politikası'nın Diğer AB Politikaları ile Bağlantısı

AB Tüketici Politikası yatay bir politika olarak tanımlanıyor. Bu nedenle Tüketici Politikası pek çok Birlik politikası ile iç içe ve diğer AB politikalarının işleyişini önemli ölçüde etkiliyor. Tüketici Politikası'nın karşılıklı etkileşim içinde olduğu diğer önemli politika başlıkları arasında Gıda Güvenliği ve Çevre politikaları yer alıyor.

Gıda Güvenliği Politikası ve Tüketicinin Sağlığının Korunması

AB Tüketici Politikası, pek çok ürünün AB'de sağlıklı, hijyenik ve güvenli koşullarda üretilmesi zorunluluğunu getiriyor. Bir başka ifade ile Tüketici Politikası, ürün güvenliği ve sağlığın korunması alanlarına ilk aşamadan itibaren müdahil oluyor. Ayrıca AB Tüketici Politikası tarafından getirilen standartlar, sadece üretim aşamasını değil aynı zamanda paketleme ve etiketleme aşamasını da kapsıyor. Bu bağlamda gıda güvenliği, Birliğin en fazla önem verdiği konuların başında geliyor. "Tarladan Tabağa" olarak adlandırılan gıda üretim zincirinin her safhasında denetim sistemi ile ürünlerin ilk aşamadan nihai ürünün tüketildiği ana kadar devam eden süreci belirli standart ve kurallarla düzenleniyor. Özellikle 90'lı yılların ikinci yarısında patlak veren deli dana hastalığı (BSE) tecrübesinden sonra Birlik, gıdaların denetimine çok daha fazla önem

verir hale gelmiş bulunuyor. Neticede AB içinde gıdaların sağlık ve güvenliğinin denetimine ilk aşamadan yani yetiştirildikleri tarlalar ya da çiftliklerden başlaması gerektiğine karar veriliyor.

Avrupa Komisyonu tarafından gıda kalitesi ve güvenliği konusunda atılan en önemli adım 12 Ocak 2000 tarihinde Gıda Güvenliğine İlişkin Beyaz Kitap'ın yayımlanması oldu. AB içerisinde gıda kalitesi ve güvenliğine ilişkin en önemli yasal dayanağı oluşturan Beyaz Kitap yeni gıda politikası planlarını, mevcut yasal mevzuatın güncellenmesini, bilimsel danışmanlık sisteminin kapasitesinin artırılmasını, böylece daha ileri düzeyde bir tüketici korumasına ulaşılmalarını hedefliyor.²

Avrupa Birliği'nin Beyaz Kitap ile belirlediği gıda kalitesi ve güvenliği alanındaki stratejik öncelikler şu şekilde sıralanabilir:

- Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi'nin (EFSA) oluşturulmasını sağlamak,
- Gıda mevzuatında "tarladan tabağa" anlayışını uygulamak,
- Gıda ve yem işletmecilerinin öncelikli olarak sorumluluk taşıdığına ve üye devletlerin söz konusu işletmecilerin faaliyetlerini izlemesi ve denetlemesi, Komisyon'un üye devletlerin denetim kapasitelerini incelemeleri yoluyla test etmesi zorunluluğuna dair prensibin yerleşmesini sağlamak.

Birlik tarafından belirlenen "tarladan tabağa" anlayışının uygulanabilmesi için yasal mevzuatın gıda zincirinin tüm aşamalarını kapsamaya karar verildi. Zincirin her aşamasında işletmecilere yasal olarak sorumluluk yükleniyor. Bu sistem, yalnızca gıda işletmecileri için değil aynı zamanda hayvan yemi üreticileri için de geçerli.

Gıda güvenliği ve dolayısıyla tüketicinin ve sağlığın korunmasıyla doğrudan ilgili olan ve son dönemde gündemin üst sıralarında kendine yer bulan bir diğer konu da genetiği değiştirilmiş organizmalar yani GDO'lar. GDO'ların üretimi, kullanımı ve tüketiciye satışına ilişkin mevzuat ve yükümlülükler hem AB içinde hem de Türkiye'de bugün en çok tartışılan konular arasında yer alıyor. Bu konuda pek çok tüketicinin çok ciddi çekinceler taşıdığı biliniyor. Konu, esas olarak, 1829/2003 sayılı Konsey Tüzüğü ve bu Tüzüğün Uygulamasına İlişkin 641/2004 sayılı Komisyon Tüzüğü ile düzenleniyor. Yasal düzenlemelerle; genetik olarak değiştirilmiş gıdaların ve hayvan yemlerinin AB sınırları içerisinde izlenmesi, GDO üretimi ve satışı ile ilgili izinlerin başvuruları ve onaylanma süreçleri, mevcut olan ürünlerin bildirilmesi ve ürünlerin etiketlenmesi gibi konulara ilişkin yöntem ve kurallar belirleniyor. Bu kurallar kapsamında Mart ayının ilk haftasında Avrupa Komisyonu'nun GDO'larla ilgili aldığı karar, Birlik içerisinde yoğun tartışmaların önünü açmış bulunuyor.

BASF firmasının özellikle kağıt ve hayvan yemi üretiminde kullandığı nişastanın etkin ve ucuz bir şekilde sağlanması için geliştirdiği "amphlora" isimli genetiği değiştirilmiş patatesin AB üye ülkelerinde üretimine izin veren Komisyon kararı sonrası GDO üretimine karşı çıkan Fransa ve Avusturya gibi birçok AB üye ülkesi karara yoğun tepki gösterdi. Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi EFSA'nın 2006 yılında verdiği kararda üretiminde bir sakınca görmediği amphlora patateslerine karşı Komisyon'un yoğun muhalefeti patateslerin üretimi önünde uzun yıllar engel teşkil etmişti. Ancak ikinci Barroso Komisyonu'nda göreve gelen, Komisyon'un Sağlıktan Sorumlu üyesi John

² **White Paper on Food Safety**, European Commission, 12.01.2000

Dalli'nin GDO'ya "bilimsel olarak zararları ortaya konmadığı sürece" karşı çıkmaması *ampholora* patateslerinin AB'de üretiminin önünü açtı. Tüm dünyadaki eğilimin aksine GDO üretimi azalan tek bölge olan AB'de yeni GDO türlerinin üretimine izin verilmesi, Komisyon ve EFSA'nın bu süreç içerisindeki rolünün birçok üye ülke ve sivil toplum örgütü tarafından sorgulanmasına ve tüketicilerin ve sağlığın korunması alanında özellikle de izlenebilirlik konularında endişelerin dile getirilmesine sebep oldu. Özellikle gıda ve yem dışındaki sanayi alanlarında genetiği değiştirilmiş ürünlerin izlenebilirliği ve etiketlenmesi konusunda yoğunlaşan bu endişeler, tüketici hakları ve sağlığın korunması konularında yeni bir tartışma alanı yaratmış bulunuyor.

AB içerisinde GDO hakkındaki tartışmalar hem üye devletler arasında hem de sivil toplum içerisinde sürerken, Türkiye'de de geçtiğimiz Kasım ayında yürürlüğe giren ve birkaç kez değişikliğe uğrayan Tarım ve Köyşleri Bakanlığı tarafından çıkarılan GDO'lara ilişkin yönetmelik ile birlikte GDO tartışmaları gündemin üst sıralarında yer aldı. Özellikle GDO'lu ürünlerin sınırlardan Türkiye'ye girişi, Türkiye'de GDO üretiminin olup olmayacağı, GDO'lu ürünlerin etiketlenmesi ve çocuk mamalarında GDO kullanıp kullanılmayacağı kamuoyundaki tartışmaların ana odak noktaları oldu. Bakanlıktan yapılan eleştirilere net cevaplar verilememesi, Yönetmelik maddelerinin sürekli değişime uğraması ve Danıştay'ın yönetmeliğin bazı maddeleri ile ilgili yürütmeyi durdurma kararı almasının ardından Yönetmeliğin sağlıklı işlemesi mümkün olmayınca, uzun süredir taslak olarak bekleyen Biyogüvenlik Yasa Tasarı'nın kanunlaşması süreci başladı. 17 Mart 2010 tarihinde TBMM Genel Kurulu'na getirilen ve 18 Mart 2010 tarihinde yasalaşan tasarıya göre Türkiye'de GDO üretimine izin verilmezken, GDO'lu ürünlerin Türkiye'ye girişi Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nın ve Biyogüvenlik Kurulu'nun iznine tâbi olacak. Yasa, özellikle tüketicinin korunması konusunda büyük önem taşıyan GDO'lu ürünlerin izlenebilirliği ve etiketlenmesi konularında ise detaylı bir bilgi vermiyor ve bu konulardaki mevzuatın yönetmeliklerle detaylandırılacağı ve ürün bazında alınacak tedbirlerin de Biyogüvenlik Kurulu kararları sonucunda şekilleneceğini belirtiyor. Bu nedenle yasanın kendisi kadar, yasanın ardından çıkacak yönetmelikler ve Biyogüvenlik Kurulu raporları da tüketici hakları ve sağlığın korunması konularında büyük önem taşıyor.

GDO yasının yanı sıra tüketici hakları ve sağlığın korunması alanında son dönemdeki bir başka önemli gelişme ise, Türkiye'nin üyelik müzakerelerinde, İspanya Dönem Başkanlığı içerisinde açmak istediği Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası başlığının açılış kriteri olan ve "Hijyen Paketi" olarak adlandırılan, Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Tasarısı'nın yasalaşma süreci oldu. 18 Mart 2010'da TBMM AB Uyum Komisyon'undan geçmesinin ardından, yakın dönemde Meclis gündemine gelmesi beklenen tasarı, gıda, yem, veterinerlik ve bitki sağlığı konularındaki mevzuatı tek bir çatı altında toplayarak bütünleştiriyor. Avrupa Komisyonu tarafından AB mevzuatına uygun olduğu belirtilen tasarı, tıpkı Biyogüvenlik Yasası'nda olduğu gibi çoğu alandaki düzenlemenin yönetmeliklerle yapılacağına işaret ediyor. Tasarıda etiketleme, izlenebilirlik ve tüketici haklarının korunması hakkındaki bölümün oldukça kısa tutulmuş olması, birçok konunun yönetmeliklerle detaylandırılacağına belirtilmesi gibi hassas konular tartışma yaratırken Meclis gündemine gelmeyecek bu yönetmeliklerin şekillendirilmesi aşamasında Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nın ancak ilgili sivil toplum örgütleri ile yoğun bir işbirliğine girmesi ve kamuoyundan gelen görüşleri dikkate alması, tüketici haklarının ve sağlığın korunması konularında gerekli düzenlemelerin daha sağlıklı ve etkin bir şekilde oluşturulmasını mümkün kılacak.

Tüketicinin korunması açısından AB'yi "yeşil" bir birlik olarak düşünebilir miyiz?

Çevre politikası söz konusu olduğunda, diğer politika alanlarında da olduğu gibi, AB yekpare bir bütün olarak tezahür edilmemelidir. Avrupa Birliği içinde ülkeden ülkeye hatta bölgeden bölgeye uygulama konusunda ciddi farklılıklar mevcuttur. Örneğin, İtalya, İspanya, Yunanistan gibi ülkeler çevre konusunda ilgili müktesebatı ihlal ettikleri gerekçesiyle sık sık Komisyon tarafından uyarılmakta ve hatta Avrupa Adalet Divanı'na götürülmektedir. Ayrıca, 2004 ve 2007 genişlemeleriyle üye olan ülkeler de çevre öncelikleri açısından sorunlu ülkeler arasında sayılabilir.

Ancak bu noktada AB neden "yeşil" olmak veya görünmek istiyor sorusunu sormak gerekiyor. İlk sebep doğrudan AB'nin siyasi yapısı ile ilgili. Çok devletli yapısı ve çakışan çıkarlar gereği küresel bir aktör olma yolunda güvenlik gibi geleneksel dış politika araçlarından faydalanamayan AB, çevre sorunlarının giderek güvenlik sorunu olarak algılanmaya başlaması ile birlikte alternatif bir dış politika geliştirmeye çalışıyor. Yine bununla ilgili ve tüketici hakları ile daha doğrudan bağlantılı bir ikinci nokta ise 1970'lerden beri Batı Avrupa başta olmak üzere yükselen yeşil hareket ve politika. Batı Avrupa ülkelerinin vatandaşları başta olmak üzere çevre sorunları AB vatandaşlarının en fazla önem verdikleri konular arasında yer alıyor. Dolayısıyla, güçlü bir çevre politikası her şeyden önce AB'nin çok sorgulanan meşruiyetini desteklemek için elzem görülüyor. Bir üçüncü sebep ise 'yeşil ekonomi' olarak nitelenen olgudan pay kapma fırsatı olarak verilebilir. Yeşil ekonomi hem istihdam yaratmak hem de ekonomiyi canlandırmak için kullanılacak bir araç olarak çok önemseniyor. Sadece küresel yenilenebilir enerji pazarından %20'lik bir pay kapılmasının bile AB çapında bir milyonun üzerinde yeni istihdam yaratacağı ve trilyonlarca Avro kar getireceği öngörülüyor. Yani AB'nin 'yeşil' söyleminin arkasında ciddi popülist kaygılar da bulunduğu söylemek mümkün.

Toplamı 300'ü geçen ve binlerce sayfaya tekabül eden AB çevre müktesebatını bu yazının dar kapsamı içinde ele almak mümkün değil; ancak, tüm bu müktesebata yön veren bazı temel ilkelere değinmek gerekiyor. Bunlardan ilki ve belki de en önemlisi 'entegrasyon' ilkesi. Bu, en basit anlamıyla AB'de herhangi bir politika alanında düzenleme yapılırken çevre önceliklerinin mutlaka gözetilmesi anlamına geliyor. Böylece çevre önceliklerinin geri plana atılmasının engellenmesi hedefleniyor.

Bir ikinci temel ilke ise tartışmalı "kirleten öder" ilkesi. Bu ilke söz konusu olduğunda 'ben kirletirim sonra da bedeli neyse öderim' gibi bir yaklaşım meşrulaştırılmış gibi düşünüyor. Aslında tek başına ele alındığında bunun böyle anlaşılması da normal. Ancak, AB söz konusu olduğunda kirleten öder ilkesini Türkçeye 'ihtiyatlılık' ilkesi olarak çevirebileceğimiz üçüncü bir ilkedan ayırmamak gerekir. Yani bir eylemin çevre için olumsuz sonuçlar doğuracağı şüphesi mevcutsa, önlem alınması için kanıt beklenmiyor. Dolayısıyla, kirleten öder ilkesinin uygulaması değişiyor. Bir nevi "kirletme ihtimaline karşı gerekli önlem önceden alınır" ilkesine dönüşüyor. Tabii ki bunun her durumda bu şekilde uygulandığını söylemek güç ama yine de bu ilkelerin Birliğin Kurucu Antlaşmaları'nda mevcut olduğunun altını çizmek gerekir.

Bu ilkeler kılavuzluğunda şekillenen AB çevre politikası da genel olarak tüketicinin korunmasını öncelik sıralamasında üst sıralara yerleştirmektedir. Bu çerçevede 'yeşil tüketim'in teşvik edilmesi için Birlik içinde "eko-etiket" gibi çeşitli uygulamalar da mevcuttur. Bu uygulamaya göre belli yeşil üretim kriterlerini karşılayan ürünler bunu açıkça gösterecek şekilde etiketlenmeye hak kazanır.

Kaldı ki AB'nin tüketicilerin korunmasıyla ilgili kaygısı sadece Birliğin iç politikalarıyla sınırlı değil. Örneğin kimyasalların kaydı ve kontrolü ile ilgili bir yönetmelik (REACH yönetmeliği) yukarıda bahsi geçen ihtiyatlılık ilkesi doğrultusunda hazırlandı ve AB'ye kimyasal ve/veya kimyasal içeren ürün ihraç etmek isteyen üçüncü ülke menşeli şirketlerin de ürünlerinin kaydını gerektiriyor. AB bu şekilde tüketicilerini korumayı hedefliyor.

Sonuç olarak AB çevre politikası için tam anlamıyla ve yekpare olarak tüketici dostu tanımlamasını kullanamamamız bile AB içinde yeşil ilkelere sahip çıkan ve uygulanmasını takip eden önemli bir kesim olduğu aşikâr olduğu söylenebilir. Birliğin çevre politikasının da bu kesimin farklı çıkar gruplarıyla mücadelesi sonucu şekilleniyor.